

¿S'ha acabat la crisi?

- La borsa i el petroli pugen i els bancs guanyen diners, però per als aturats les coses segueixen igual

JOSEP BORRELL*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 9.08.09

¿S'ha acabat la crisi? Per als milions d'aturats que encara són lluny de tornar a trobar feina i per als que la segueixen perdent, la resposta és evident i la pregunta, gairebé indecent. Els 370.000 llocs de treball no agrícoles perduts als Estats Units durant el juliol, mostren la fragilitat dels símptomes de recuperació, els famosos *brots verds*, que tothom s'afanya a trobar.

Però alguna cosa ha canviat des de la tardor passada, quan el sistema financer mundial al caire de l'abisme va provocar la pitjor recessió des de la del 1929. El preu del petroli torna a pujar. La borsa i el petroli tornen a pujar des dels seus mínims del març. La Xina torna a créixer, i el nombre de cases que es comencen a construir als Estats Units ha deixat de disminuir. Però, sobretot, els bancs americans tornen a guanyar diners i s'afanyen a tornar al Govern els préstecs que els van mantenir en la línia de flotació per poder fixar lliurement les retribucions dels seus dirigents i dels seus *traders*.

Per a ells, la crisi s'ha acabat. Mentre el nombre de famílies americanes que es declaren insolvents arriba al nivell més alt dels últims quatre anys, a Wall Street es tornen a repartir retribucions grotesques i alguns bancs

europaus decideixen imitar-los. El Govern federal americà va dedicar més de 700.000 milions de dòlars de diners públics a salvar els bancs de l'excés de riscos que havien assumit, en gran part a causa d'un sistema de retribucions que buscava el benefici a curt termini. I encara no alliberats de la tutela del Govern, tornen a començar amb la bogeria del sistema de bonus. Un bon exemple és Goldman Sachs, que ha provisionat 20.000 milions de dòlars per als seus *traders*. Aquesta quantitat és del mateix ordre de magnitud que el que el G-8 va decidir dedicar a lluitar contra la fam al món. Ha estat la decisiva intervenció dels poders públics, sostenint l'economia amb els plans de relançament, el que ha evitat l'enfonsament del sistema capitalista. Arreu del món, però especialment als Estats Units, on el total de les ajudes i garanties concedides als bancs, empreses industrials i famílies puja a 23,7 bilions de dòlars, vuit vegades el pressupost federal. Probablement no hi havia més remei i encara hi ha qui opina que hauria d'haver estat més ambiciós amb els plans d'inversió pública. Però el dèficit i l'endeutament públic que això implica no seran sense costos. I la pregunta de com hem arribat a aquesta situació i qui són els responsables de la crisi, no és pas irrellevant. Per això al G-8 de Londres es va parlar no només de com salvar el capitalisme, sinó també de la necessitat de «moralitzar-lo». A banda i banda de l'Atlàntic, especialment Obama i Sarkozy, van denunciar que les retribucions excessives que es practiquen en el sistema financer havien contribuït a provocar la crisi i van prometre el final dels bons extravagants i dels paracaigudes daurats dels dirigents.

Però la realitat sembla escapar als seus desitjos i els posa en una situació difícil. A França s'ha sabut que el banc BNP, salvat per una injecció de

5.000 milions d'euros de diners públics, pagarà 1.000 milions en bonus aquest any. Probablement menys que els bancs americans, però més d'acord amb les recomanacions del G-8. La notícia, amb tot, ha provocat la irritació tant de l'opinió com del Govern.

Els bancs es defensen dient que no és dolent tenir beneficis, i més val que en tinguin, si al final els contribuents han d'acabar cobrint les seves pèrdues, i que han de ser competitius per retenir el personal. Però el sentiment que el contribuent està pagant amb els seus impostos els sous fastuosos dels financers, mentre el crèdit es torna car i difícil, es tanquen oficines, s'acomiada personal i es comença una altra vegada amb les martingales de l'especulació, pot causar molts problemes polítics als dirigents que han anat llançant aquest frustrat missatge moralitzador.

El Partit Socialista francès, per una altra banda en greus dificultats internes, assenyala aquesta diferència entre les paraules i els fets. Però el problema és que el paper del Govern no és el de donar consells i recomanacions que seran aplicats només en funció de la bona voluntat dels afectats, sinó de fixar regles. I per a això hi ha l'arma fiscal. I es recorda que, als anys 30, Roosevelt va aplicar un tipus marginal del 90% per a totes les rendes que superaven el milió de dòlars.

No sembla que els temps estiguin per aplicar aquests radicalismes. Els governs s'estimen més demanar a les autoritats de supervisió del sistema financer, els bancs centrals, que extremin la vigilància en matèria de remuneracions bancàries i saben que els *lobbies* bancaris són extremadament poderosos i que també han de comptar amb ells. Però la

asimetria en la distribució dels costos i beneficis que genera el sistema capitalista en els seus processos d'expansió i crisi no planteja únicament un problema ètic, sinó també d'ineficàcia econòmica i social.

Quan en la mitjana dels últims 10 anys els bancs americans han dedicat a pagar als seus *traders* i directius gairebé la meitat dels beneficis que havien obtingut, el problema no és ja només de decència, sinó de creació de riscos sistèmics i d'augment de les desigualtats fins a un punt socialment insuportable. I Obama, que ha emprès una ambiciosa reforma del sistema financer, ho sap molt bé. Però dubtem que pugui impedir que la crisi s'hagi acabat... només per a uns quants.

* Expresident del Parlament Europeu.